

Dekanus har ordet nr 3 2015

Nästa år blir ekonomiskt ett magert år för fakulteten, både vad gäller utbildning och forskning. Regeringen fördelar den planerade ökningen av forskningsanslaget till landets lärosäten på 300 Mkr i huvudsak till de fyra nya universiteten och högskolorna. Endast 100 Mkr fördelas till forskningsuniversiteten som står för nästan all forskning vid Sveriges lärosäten. Utbildningsministern skriver, tillsammans med lokalpolitiker, i landsortspressen att "För regeringen är det viktigt att forskning och högre utbildning bedrivs i hela landet" och att "Alla lärosäten är för regeringen av nationellt intresse – oavsett universitet eller högskolor, nya eller gamla." Texterna andas en oförståelse för forskningens villkor. Man kan också ana en brist på förståelse av kvalitetens helt avgörande betydelse – all forskning inte är lika bra och forskning inom alla områden är inte lika viktig. Högkvalitativ forskning sker i en extremt skarp global konkurrens och det är endast vid forskningsuniversiteten det i Sverige finns förutsättningar att bygga upp de starka forskningsmiljöer och rekrytera de forskare som är en förutsättning för att hävda sig i denna. Till en professur i materialkemi har vi nu 105 sökande, varav ett antal mycket välmeriterade professorer. De söker sig till Stockholms universitet på grund av den starka forskningsmiljön och de resurser vi kan erbjuda. Hur rekryterar högskolorna och inom vilka forskningsområden? Ministerns uttalande är oroande med tanke på den forskningsproposition som nu planeras. Forskningen har haft goda år i Sverige, men samtidigt har stora åtaganden gjorts. Regeringen talar om långsiktighet, måste detta avspeglas i kommande forskningsproposition. Gjorda åtaganden i bl. a. MAX IV, ESS och SciLifeLab måste säkras så att dessa och andra för landet viktiga forskningsområden kan fortsätta att utvecklas.

Forskningsuniversitet och högskolor har olika roller. De förra har huvudansvaret för Sveriges forskning medan de senare är koncentrerade på utbildning. Dessa roller är båda viktiga för Sveriges utveckling. Det är viktigt att högre utbildning finns i hela landet, men detta gäller inte för forskningen. Den måste av resursskäl koncentreras, allt annat är slöseri med skattemedel. Tyvärr tydliggörs skillnaden i roller alltför sällan. Forskningsuniversiteten har här ett samhällsansvar att som grupp tydligare tala för forskningens krav och behov. Ska då inte utbildningen vid högskolorna vara forskningsanknuten? Jo, visst ska den vara det. Lärarna ska naturligtvis vara forskarutbildade och man kan utveckla vissa nischade forskningsmiljöer, ofta med regional anknytning, men man kan också bedriva forskning i samarbete med stora forskningsinriktade lärosäten. Högskolorna saknar som regel förutsättningar att utveckla breda internationellt konkurrenskraftiga forskningsmiljöer och bör i första hand ge utbildning på kandidatnivå, master- och forskarutbildningar bör i huvudsak ges vid de större universiteten. På detta sätt utnyttjas landets forskningsresurser på bästa sätt och det undviks att högskolorna hamnar i en situation med omöjliga krav på att leva upp till en hög forskningsnivå. Tyvärr har det blivit så att forskning anses särskilt fint, vi måste komma ifrån denna inställning. Utbildning på alla nivåer är kanske det allra viktigaste för samhällets utveckling. I USA finns liberal arts colleges som har ett mycket högt anseende för sin goda utbildnings skull men inte är forskningstunga. Dit borde högskolorna i Sverige sträva.

/Anders